

१८. निर्णय

(१) खालील आकृती पूर्ण करा

(अ) दुकानातील रोबोची वैशिष्ट्ये

उत्तर : १) रोबो हुबेहूब माणसासारखे दिसतात.

२) वागतातही मनसासारखे

३) त्यांची किंमत प्रत्येकी एक लाख रुपये.

४) सर्व्हिसिंगचा खर्च दर दोन महिन्यांनी अडीच रुपये.

(आ) हॉटेलमधील मनोज या वेटरच्या अंगचे गुण

उत्तर: १) प्रमानिकपना

२) प्रसंगवधान

(२) करणे लिहा

(अ) हॉटेलच्या मालकाने चार रोबो खरेदी केले; कारण त्याला वेटरचा प्रश्न कायमचा निकालात काढायचा होता.

(आ) रोबो मुळे कमाई दुप्पट होण्याची शक्यता होती; कारण रोबो वेटर हे मानवी वेटरच्या दुप्पट काम करतात.

(३) रोबॉना कामे करण्यासाठी सज्ज करण्याच्या कर्तीच्या घटनाक्रमाचा ओधतक्ता तयार करा. (उत्तर:)

(अ) चार्जिंग सुरू करणे.
V
(आ) रात्री ११ ते सकाळी ६ वाजेपर्यंत चार्जिंग चालू ठेवणे.
V
(इ) सकाळी ६ वाजता कडक इस्त्रीचे कपडे रोबॉना चढवणे.
V
(ई) डाव्या खांदयावरील पॉवर स्वीच सुरू करणे.

(४) खालील शब्दसमूहांचा अर्थ तुमच्या शब्दांत लिहा.

(अ) वाळवंटातील हिरवळ

उत्तर : वाळवंटातील रानटीपणा हे वाळवंटातील शेती क्षेत्र आहे की कोणाचीही काळजी घेतली जात नाही.

(आ) कासवगती

उत्तर : कासावागती हे वांझ मैदान आहे.

(इ) अचंबित नजर

उत्तर : चकित झालेली दृश्य म्हणजे काही दृश्य किंवा अनुभव ज्यामुळे आपण आश्चर्यचकित होऊ शकता.

(ई) द्विधा मनःस्थिती

उत्तर : दुटप्पीपणा म्हणजे जेव्हा एखादी व्यक्ती दोन पर्यायांमधील निर्णय घेऊ शकत नाही तेव्हा ती कोंडीची अवस्था म्हणूनही ओळखली जाऊ शकते.

(५) खालील वाक्प्रचारांचा योग्य अर्थ शोधा व लिहा.

(अ) आनंद गगनात न मावणे

(१) आनंद हृदयपार होणे.

(२) आकाश हातात न मावणे.

(३) खूप आनंद होणे.

(४) आकाशाशी नाते जडणे.

उत्तर : आनंद गगनात न मावणे : अर्थ - खूप आनंद होणे.

वाक्य : सरांची शाबासकी मिळताच मिलिंद आनंद गगनात मावेना.

(आ) काडीचाही त्रास न होणे

(१) प्रचंड त्रास होणे.

(२) काडीमोड होणे.

(३) अजिबात त्रास न होणे.

(४) खूप त्रास न होणे.

उत्तर : काडीचाही त्रास न होणे : अर्थ - अजिबात त्रास न होणे.

वाक्य : दुखणारा दात काढताना भाऊरावांना काडीचाही त्रास झाला नाही.

(६) शब्दसमूहांबद्दल एक शब्द लिहा.

(अ) अपेक्षा नसताना

उत्तर : अनपेक्षित

(आ) ज्याचे आकलन होत नाही असे

उत्तर : अनाकलनीय

(इ) कुठलीही अपेक्षा न ठेवता

उत्तर : निरपेक्ष

७. स्वमत.

(अ) रोबो व माणूस यांच्या वागण्यातील ठळक फरक पाठाच्या आधारे स्पष्ट करा.

उत्तर : हॉटेल हेरिटेजमध्ये काम करणारे चार रोबो वेटर हे यंत्र होते. अचानक एके दिवशी त्यांच्यात बिघाड झाला आणि विचित्र पद्धतीने वागून त्यांनी मोठा गोंधळ उडवून दिला. तिथे माणसे असती तर वेगळे चित्र दिसले असते. मानवी वेटरांनी परिस्थिती बघून स्वतःहून कामात योग्य ते बदल केले असते. रोबोसारखी विचित्र कृती नक्कीच केली नसती. दुसऱ्या प्रसंगी तर झोपलेली बाई आणि बेशुद्ध पडलेली बाई यांच्यातला फरक रोबोंना कळलाच नाही. ती बाई बेशुद्ध पडलेली आहे, हे मनोजला कळले. म्हणून योग्य ती उपाययोजना तातडीने केली गेली आणि त्या बाईचा प्राण वाचला. रोबोला स्वतःची बुद्धी नसल्यामुळे तो स्वतंत्रपणे विचार करू शकला नाही. जिथे जिथे यंत्रमानव आहेत तिथे तिथे हेच घडणार.

(आ) 'तंत्रज्ञान हे माणसाला पूरक आहे, पर्याय नाही,' या विधानाबाबत तुमचे विचार लिहा.

उत्तर : आपण करीत असलेले काम योग्य की अयोग्य, चांगले की वाईट, हे यंत्राला ठरवता येत नाही. ते माणूसच ठरवू शकतो. कारण माणसाकडे मन, बुद्धी व भावना या गोष्टी असतात. यंत्राकडे मात्र या गोष्टी नसतात. माणूस स्वतःच्या बुद्धीने, स्वतःच्या अंतःकरणाने काम करतो. यंत्र हे सांगकाम्या नोकर असते. त्याला सज्जन-दुर्जन, पापी पुण्यवान हे काहीही कळत नाही. म्हणून यंत्र कधीच मानवाची जागा घेऊ शकत नाही. कामे त्वरेने, अचूक व सफाईदारपणे करण्यासाठी यंत्र मदत करते; म्हणजे ते माणसाला पूरक आहे. ते माणसाला पर्याय ठरू शकत नाही.

(इ) 'माणसुकीमुळेच माणूस श्रेष्ठ ठरतो,' या विधानाचा अर्थ स्पष्ट करा.

उत्तर : हॉटेल हेरिटेजमध्ये घडलेल्या प्रसंगातून आपल्याला खूप मोलाचा संदेश मिळतो, या हॉटेलमध्ये रोबो वेटर

ठेवल्यामुळे खूप फायदा झाला. वेंटरसंबंधातल्या समस्या दूर करता आल्या, यात शंका नाही. पण कोणत्याही मानवी व्यवहारांमध्ये एवढे पुरेसे नसते. माणसांशी माणसासारखे वागण्याला खूप महत्त्व असते. असे वागता येण्यासाठी प्रथम आपल्या मनात माणुसकी असावी लागते. रोबो यांत्रिकपणे निर्णय घेतात. एक गोष्ट येथे लक्षात घेतली पाहिजे की, कोणत्याही घटनेने माणसांच्या जीवनात भावनिक व वैचारिक वादळे निर्माण होतात. हा परिणाम प्रत्येकाला ओळखता आला पाहिजे. हे फक्त मानवी मनालाच शक्य आहे. माणसाकडेच माणुसकी असते. सर्व प्राण्यांमध्ये माणूस श्रेष्ठ ठरला, याचे कारण माणसाकडे असलेली माणुसकी होय.